

BÁNÓ JENŐ A mexikói vadonban

Az európai ember fogalmat sem alkothat arról, hogy nekünk, a trópusok égő alatt lakó telepeseknek, hány vérszopó ellenséggel kell megküzdenünk egyik napról a másikra, óráról órára, sőt percről percre is.

A nagy vadállatok szinte legkisebb ellenségeink. A puma, a jaguár kismiska ahhoz a millió és millió apró kinzóhoz képest, amelyik mind a vérünk után áhítozik. A puma és a jaguár ugyan gyakran megközelíti kis lakóházamat s velőtrázó ordításával riaszt fel édes álmomból s egy-egy riasztólövésre kényszerít, nehogy lovaim vagy kutyáim egyike zsákmányul essék; mindazonáltal távolról sem olyan kellemetlen vendég, mint például a skorpió, taranti és másfajta mérges pók, továbbá a legyek és különösen a moszkítók milliárdjai.

Van itt egy fajta a moszkítóknak, amely oly apró, mint egy gombostű hegye. Alig vesszük észre, csakis, midőn már megcsípett. A csípés hatása aztán csakhamar látható bőrünkön, borsónagyságú gumó alakjában.

A csörgőkígyó rettentő hírért bizonyára mindnyájan hallották már. Még az a szerencse, hogy gerinccsontja igen törékeny, így aztán egy ügyes és erős botütéssel ártalmatlanná lehet tenni.

A csörgőkígyón kívül a korálkígyó, vipera és a Boa constrictor említendő még. A két előbbi harapása biztos halált okoz, az utóbbi pedig nagyságáról és erejéről nevezetes. Az idevalók azt állítják, hogy létezik Mexikóban derékvastagságú boa is.

A mérges kígyókon kívül mérges gyíkok is léteznek, sőt állítólag mérges békák is. Annyiféle gyíkfajt, mint itt, életemben sem láttam. Alligátorok telepem közelében nincsenek, de az annak határát képező Copalita-folyó torkolatában hemzsegnek.

A békák között legeredetibb teremtmény az óriási varangy, amely nagy előszeretettel keresi fel az emberlakta helyeket, s a zöld fűben valóságos ugatást és bömbölést visz véghez. Szépen megjártam vele első találkozásunkkor, elő is adom a komikus esetet.

Egy szép, holdvilágos este teljes kényelemben hevertem a házam előtt kifeszített fűgőágamban, gondolatokba mélyedve, midőn a közelfekvő bozótból mélyhangú és nagy állat tüdejéből származónak vélt bömbölés zavart fel. En berohantam kunyhómba s kihoztam fegyveremet. A bömbölés ismétlődött, hozzám még közelebb, de anélkül, hogy az állat közeledése folytán nesz keletkezett volna. Ez nagyon meglepett és sehogy sem tudtam elképzelni, mifajta állat lehet az, amely ily óriási hanggal, teljesen nesztelenül tud felém közeledni. Már szinte kétségbeestem, hogy mindkét szememre vak lettem, de akkor a holdat se láttam volna, mely pedig teljes erejével terjesztett misztikus fényt az egész tájra. Kutatni kezdtem a bozótot, s képzelhetik meglepetésemet, midőn a nagy állat helyett egy kucsma nagyságával vetekedő varangyos béka cammogott ki a bokorból. Azóta már nem egy, teljesen ártatlan társa látogatta meg kunyhóm környékét.

E békák igen hasznos állatok, mert tömördek mérges férget és legyet pusztítanak el. Nem is bántom őket, sőt, szívesen üdvözlöm, bár förtelmesen csúnyák.

Van itt egy szürke lepkefaj, amely lepkényelven társalog párjával. Ezek csakis akkor adnak bizonyos recsegő, de elég erős hangot, ha párosával kergetőznek, vagy egy csoportba többben összegyűlekednek, s valószínűleg értekezlet tartanak.

A legszebb azonban mindnyájuk között a lepkék királya, az úgynevezett Kék At-

lasz, mely kiterjesztett szárnyaival jó férfiarasz nagyságú. Igen szelíd teremtmény, mert bizony nemegyszer rászáll a fejem búbjára, hol valószínűleg kopaszágomat bámulja.

A fénybogarak kis, bolygó tüzekhez hasonlóan ezer- és ezerszámra röpködnek a sötét éjszakában.

A hangyák között legjobban meglepett egy aranyszínű nagy hangyafaj, amely sárból készült lakását a fák gallyaira építi. Az idegen, aki homályos estén először téved az itteni erdőbe, és megpillantja a fák gallyain a nagy, fekete tömegeket, könnyen úgy jár, mint egy hamburgi ismerősöm, aki egy ilyen tömegre rálőtt, mert — mint mondotta — egy ugrani készülő jaguárnak nézte.

A tapír sokszor a jó csacsi nagyságát is eléri, s rövid ormányával, feketés testével és lassú járásával éppen nem látszik veszélyesnek. Nem is veszélyes, ha nem bántják, de amint megsérül, ráveti magát a vadászra s nagy erejénél és súlyánál fogva többnyire győztes marad, mert addig gázolja, addig gyömöszöli támadóját, míg csak életet érez benne.

A szárnyasok legérdekesebbjei bizonyára a kajdácsok (papagájok), melyeknek tömördek faja tartózkodik kis kunyhóm környékén. A leggyakoribb közöttük az itt perokittónak nevezett kis zöld papagáj, amely néha ezerszám lepeli el a fák zöld lombjait s nem kis károkat okoz a kukoricautévényeken. Gyakoriak a nagy, zöld papagájok, melyek legkönnyebben taníthatók beszédre.

Kedves zöld papagájom például nemcsak, hogy eldiskurál velem kedélyesen s kérdezősködik komikus hanglejtéssel és fejmozdulatokkal egyről-másról, s válaszat mintegy megérteni látszik, hanem tökéletesen utánozza kutyáim ugatását, s velük néha valóságos ugatási versenyt visz véghez, amit többnyire a nevetésemet utánozó hahotával fejez be, szelindekeim nagy csodálkozására, amelyek sehogysem tudják megérteni, hogy mi nevetnivaló van azon, ha ők ugatnak.

A *Bolyongásaim Amerikában* (1906) című könyvből

BORNEMISZA ENDRE

FECSCKEFÉSZEK

Házon nem láttam hozzájuk hasonlót: Ötven remekmű, ötven fecskéfészek, Hévíz szívében, a Gyöngyvirág Szállón. Ötven pár fecske mily csodákra képes!

Valóságos kis erődítményrendszer, mégis külön vár, nyállal edzett sárból, s hány röppenésből, hány csivitelésből, mintha gyöngysorból, s hány igazításból!

Gyöngyvirág Szálló. Vajon milyen ösztön sügta nekik: e ház jó, s akik lakják, jó emberek. Előttük tág, nyitott tér, villanni, szállni: levegő, szabadság!

Üresek most a fészkek, Afrikából indulnak ők, itt vidám nyitnikékek röppennek fáról-fára, bátorító hangjukra alvó táj és szív felébred:

– Készüljete! Míg megjönnek a fecskék, rügy pattanjon és szikkadjon a sár is, rétek zöld blúzáat napfény aranyozza, s fonja be sárga, dús pitypangkaláris.

ARSZENIJ TARKOVSKIJ

TEVE

Hosszú, fura lábakon áll, Gyámoltalanul vigyorogva, Csimbókos a szőre, akár Molyrágta köpenyben a vatta.

Túljár az eszén a nomád, Ki egykor e tájra vezette, Tüskével etette, s a lány Tevebört a homok kicserezte.

Puszták fukar istene tán Trónjával a túrni tudásnak Alkotta, Genézis után, Maradékaiból a világnak.

Rab herceg, azóta bolyong, Karikával a durva kötélre Felfűzve, nyakán a kolomp Ring léptei bús ütemére.

Csak járja a zord sivatag Buckáit a más vagyonával, S egy árva fitying se marad A ládafiában utána.

Megszokta szegény teve rég: Csak az üteg övé, meg a málya, S mégis gyönyörű ez a lét, S kell ő is e pusztá világba.

Oroszból fordította
BAKA ISTVÁN

